

EDVI-ILLÉS LÁSZLÓ

A munkásbiztosítás bajai

*Különnyomat a Budapesti
Építőmesterek, Kőműves-, Kő-
faragó- és Ácsmesterek Ipartes-
tületének 1915-ki Évkönyvéből*

BUDAPEST, 1915.

**Kiadja a Bpesti Építőmesterek, Kőművesmesterek
és Építési vállalkozók Szövetsége.**

Minden jog fenntartva.

A HAZAI munkásbiztosítás viszonyainak alakulása évek sora óta erős nyugtalanságban tartja az intézmény terheinek nagyobb részét viselő munkaadói érdekeltséget. Az idők folyamán a panaszok és a sérelmek hatalmas tömege gyűlt egybe és már teljesen kialakult a meggyőződés, hogy *a munkásbiztosítási törvényt reformálni kell.*

A reformot szükségesnek vallották és ismételten kilátásba helyezték a kormányférfiak is. Sajnos, a tett ígéretek máig csakis ilyenekül maradtak, mialatt a bajok egyre növekednek és a helyzet napról-napra tarthatatlannabbá válik.

Ebben a helyzetben sajátságos tünettel állunk szemben. A munkásbiztosítási reformot, magának az intézménynek megmentése érdekében egyformán szükségesnek tartja a kormány is, a teherviselő érdekeltség is. De azért mostanig se a kormány álláspontja nem alakult ki, se pedig a bajok súlya alatt roskadozó munkaadói érdekeltség álláspontja nincs teljesen tisztázva abban a részben, minő eszközökkel kellene a bajokat elhárítani.

Ennek az okát nem a megoldásra váró kérdés bonyolult voltában kell keresnünk. Hiszen ha kézen fekszik, hogy miért vezetett a nagy szociálpolitikai alkotás a törvénytől remélt üdvös eredményekkel egyenesen ellenkező állapotokra, ha látjuk, hogy azok a nyugati országok, melyeket követni igyekeztünk, a tőlük lemásolt intézményben jelentékenyen kisebb áldozatok mellett jelentékenyen nagyobb szolgálatot tudnak nyújtani a munkásbiztosítás terén: azt kell hinnünk, hogy mind a két

tényező nagyon hamar meg tudna egyezni ez üdvös állapotokra vezető reformot illetően.

De hát nálunk a kormány ezt a kérdést olyan fázósan kezeli, mintha egy nyenyúlhozámvirágról volna szó. Informálói: az intézmény kezelői, akik alatt nem az autonómiát, de az adminisztráló tisztviselőket kell értenünk, olyan misztikus homályt terjesztenek az intézmény fölé, annyira ellensúlyozzák a munkaadók törekvéseit, hogy a kormány mindig csak haboz, szép ígéretekkel eltolja magától bizonytalan jövőig a reá nézve kellemetlen feladatot. A munkaadók pedig csak panaszkodnak, de szervezeteik nem egységesek. Egyik részük kívánja a bajok orvoslását, de nem mondja meg, mit akarna; másik részük egyáltalán nem foglalkozik a kérdéssel: a növekvő terheket áthárítja és nyugodt marad.

Az itt következő lapok kettős célt szolgálnak. Az *ipari munkaadókat* tájékoztatni kívánják a hazai munkásbiztosítás sérelmeinek anyagáról, hogy egyben az általuk fenntartott szervezetek kötelességszerű figyelmét az összefoglalt sérelmek tömegének szemük elé tartásával *felhívják az egységes, erélyes akcióra* százezrek anyagi érdekének megvédése céljából, mely jelen esetben azonos magának a munkásbiztosításnak létkérdésével. A másik cél, hogy *a munkásbiztosítási reform létesítésére illetékes tényezőknek újból emlékeztetése* hozzák, hogy egy nagy társadalmi osztállyal szemben hivatalos ajkáról annyi *sokszor elhangzott ígéretek még a legsúlyosabb időkben is mégis csak vonnak maguk után bizonyos kötelezettségeket.*

Budapest, 1915. évi június hóban.

I.

AKADNAK előreláthatólag, akik azt mondják, hogy a soraink fölött levő címben megjelölt tárgy ma nem aktuális. Hiszen minden lelket, minden elmét a nagy világháború eseményei foglalkoztatnak; államnak, társadalomnak, egyeseknek minden erő kifejtését a háború káros hatásainak csökkentése foglalja le. Ilyen idő nem alkalmas arra, hogy a nemzet egyes rétegeinek belső részletkérdéseivel hozakodjunk elő. Van valami igazság ebben a felfogásban, de nem teljes. Mert a helyzet úgy áll, hogy kettős harctéren folyik mostanában a küzdelem a leszerelés után remélt áldásos béke érdekében és mind a két vonalon meg kell állanunk a helyünket, ha valóban élvezni akarjuk a háború után bekövetkező új állapotok előnyeit. Mialatt hős katonáink kezükben fegyverrel védik az ország határait és a nemzet jogait, azalatt itthon, a polgári küzdőtéren is mindent el kell követni, hogy megalapoztassék a talaj, amelyen az új korszak eszményi Magyarországnak dicső palotája felépülend. A hadsereg győzelme magában nem lenne elég teljes, ha mialatt leküzdi az ellenséget, idebenn elpusztulna az államfenntartó elem vagy legalább annak egy tekintélyes része. A háború mai, előreláthatólag utolsó stádiumában tehát már nem jogosulatlan az itthonmaradottaknak az az óhajtása, hogy azokkal a bajokkal is foglalkozzék a közvélemény, amelyeknek elhárítását a jobb jövő és a köz-

gazdasági élet erőteljes újralendülése érdekében elsőrendű közérdekű feladat lesz minden lehető módon eszközölni.

Az iparosságnak ilyen bajai azok, melyek a munkásbiztosítási intézményből fakadnak s melyek már a háború kitörése előtt elviselhetetlenekké növekedtek. Nem mi állítjuk ezt; a legilletékesebb tényezők, a kormány tagjai állapították meg, hogy az 1907. évi XIX. törvénycikkbe foglalt munkásbiztosítási törvény valósággal megnyomortotta az iparosságot. Mikor 1913. évi december hó 6-án az országház kupolacsarnokában a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének négyszáznál több főnyi küldöttsége jelent meg a miniszterek előtt, hogy elpanaszolja a sérelmeket, a miniszterelnök jelentette ki, hogy már annak idején, mikor a munkásbiztosítási törvény létrejött, elhibázottnak tartotta azt és fájdalommal látja, hogy a tapasztalások neki adtak igazat, sőt messze túlhaladták azokat az aggodalmakat, amelyeket akkor a törvényvel szemben táplált. Legsúlyosabbnak találta a helyzetet a balesetbiztosítás terén és feladatául jelezte, hogy e helyzetet sürgős intézkedések megtételével igyekezzék enyhíteni. Ugyanakkor a kereskedelemügyi miniszter azt jelentette ki a küldöttség előtt, hogy a munkásbiztosítás reformját szükségesnek és sürgősnek tartja és a fennálló bajokat mindenesetre az érdekelt körök meghallgatása alapján kívánja eszközölni. A miniszterelnök elítélő véleményét még határozottabban ismételte 1914. újévi beszédében, melyben teljesen pálcát tört a munkásbiztosítás mai rendszere fölött.

Kétségtelen, hogy az állapotokat szélesebb látókörből, teljesen érdektelenül és tárgyilagosan tekintő tényezők ezen megállapításával hiába áll szemben azoknak a véleménye, akik a munkásbiztosítás kérdésével csak elméletileg foglalkoznak és értekezésekben, ankéteken ismételten azt az álláspontot domborítják ki, hogy a

munkásbiztosítási törvény reformálására szükség nincs, mert az sokkal jobb, mint amilyenek állítják. Ezen, különben igen tekintélyes, nagy tapasztalattal bíró, érdemes férfiakkal álló, de az intézményben közvetlenül érdekelve nem levő csoport szerint ezt a kitűnő törvényt még nem is lehetett a maga egészében végrehajtani és az iparosság panaszai csak arra redukálhatók, hogy a végrehajtás során hibák, súrlódások és ellentétek származtak. Az ilyen állásponttal szemben teljes jogosultsága áll helyt annak a mélyreható nagy elkeseredésnek, mely már évek sora óta úrrá lett a munkásbiztosítás érdekeltiségén s mely abból az elvitathatatlan tényből meríti táplálékát, hogy bármilyen kitűnő legyen is a munkásbiztosítási törvény az elméletek szempontjából, a mi viszonyaink között a gyakorlati élet szempontjából nemcsak nem jó, de szinte végzetes hatásokat kiváltó berendezés alapját képezi.

Azok, akiket a törvény közvetlenül érint, akik a munkásbiztosítási törvény súlyát érzik, sokszor tüzetesen megokolták a lefolyt évek alatt, hogy miért nem tartják jónak a nagy alkotást, melyet létesítői mint büszkeségünket állítanak előtérbe. Hangsúlyozzák, hogy ennél az alkotásnál messze túllőttünk a célon: az állami szociálpolitika, mely nálunk a divatos áramlatok behatása alatt meghonosított, nem illeszkedett a hazai viszonyok közé, nem maradt azoknak a keretében, nem számolt iparunk erőtenyezőivel, hanem belekerült a nyugaton lábrakapott túlzás forgatagába. Kifejtik, hogy mikor a néhai Baross Gábor által alkotott első betegségélyezési törvény helyére a szociális biztosítást kiterjesztő új törvényt állították, nem számoltak azzal, hogy a munkásbiztosítás terén csakis a fokozatos fejlődés elve érvényesülhet és csak nagyon óvatosan, lépésről-lépésre lett volna szabad az érvényben volt törvénynek és magának

a munkásbiztosítási intézménynek tökéletesítésére törekedni.

Leszögezik azt a nagy hibát, hogy mikor egyrészt a biztosítás körét olyan széles néprétegekre terjesztették ki, melyeknek betegség és baleset esetére való ellátása kétségbevonhatlanul állami feladatot képez s mikor olyan rendelkezéseket vettek fel a törvénybe, amelyek (mint többek között a családtagok ellátása) tekintetében előbb sehol megfelelő tapasztalások szerezhetők nem voltak, másrészt ennek a túlmessze menő szociális biztosításnak összes terheit (egy alamiznaszerű tételt, az állami hivatal és az országos pénztár igazgatási költségeit kivéve) levették az állam vállairól és áthárították egyetlenegy társadalmi osztályra: az iparosságra, amely már amúgy is roskadozott a terhek alatt s amelynek megélhetési viszonyai éppen az állam gondoskodó kezének segítségét nélkülözve, rohamosan váltak fokozatosan rosszabbakká: egyenesen belekergették az intézményt a zsákutcába, ahol már eddig is megrekedt, a teherviselő iparosságot pedig az anyagi nyomorúságba, amelyből nem tud a mai helyzetben kievickélni. Mert képzeljük csak el: a betegségélyezés összes költsége 1912-ben 32,721 milliót tett, amelynek fele: 16,36 millió a munkaadókra esett és ehhez 11,43 millió korona, kizárólag a munkaadók által fedezett balesetbiztosítási költség járult, vagyis a munkaadók 1912-ben a szociális biztosításért 27 millió 800 ezer korona terhet viseltek. Joggal kérdik tehát, hogyan és honnan teremtsék elő a tőkeszegény, válságokkal küzdő magyar ipar ezt az óriási összeget, amely számára minden egyéb adónál és köztehernél súlyosabb áldozatot jelent?

Megállapítják a munkaadói érdekeltségek azt is, hogy az intézmény szervezetébe behozott erős központosítás az úgynevezett paritással: a munkaadóknak és biztosí-

tottaknak egyforma arányú érdekképviseletével az önkormányzatban, nem bizonyult helyesnek; a különböző fórumoknak hatásköri súrlódása, a hatalom érvényesítésére való állandó törekvés egyenesen lehetetlenné teszi a szervek szabad mozgását; a centralizáció bürokratikus, nehézkes, lassú, a teherviselő feleket zaklató és elkese-
 rítő eljárást vont maga után s ráadásul a törvény nem hozta eléggé kapcsolatba az ú. n. önkormányzatot az állammal. Mindezek folytán a törvény által érintett munkaadói érdekeltiség a maga összességében azt vallja, hogy ennek a törvénynek a helyes és teljes végrehajtása azért feneklett meg és azért jutott – különösen a tökefedezeti balesetbiztosításnál, melyről alább szólnunk – válságba, mert ezt a törvényt jól végrehajtani egyáltalán nem lehet, az se a munkaadókat, se a biztosítottak érdekeit nem elégíti ki. Óriási áldozatok dacára munkásbiztosításunk betegágya mellett folyton orvosi konzíliumokat kell tartani s ezek a gyorsan következő krízist állapítják meg.

A mi igénytelen véleményünk az, hogy ezen a kór-
 ágyon két súlyos beteg fekszik s mind a kettőnek éle-
 teért egyformán kell aggódnunk. Valljuk a munkások
 jóllétét biztosító intézmények teremtésének és fenntartá-
 sának szükséges voltát; ellentmondás nélkül ismerjük
 el, hogy erről a jóllétről gondoskodni a legfontosabb
 állami feladatok egyike. Ezt a beteget: a munkásbizto-
 sítást tehát halálra kárhozzatni nem szabad. Meg kell azt
 menteni a legnagyobb bölcseséggel és tudománnyal. De
 valljuk azt is, hogy a másik betegnek: a szociális bizto-
 sítás terhei nagy részét fedező iparos munkaadóknak az
 életbentartása legalább is akkora állami érdek, mint
 amazé. Ha ez elpusztul, életereit veszti el *amaz*; e nélkül
 nem létezhetik egy pillanatig se. És nem tudjuk elkép-
 zelni, hogy ha még olyan óriási súllyal nehezedik is

egész életünkre a világháború, annak az ideje alatt is ne kelljen az illetékeseknek mindent elkövetni arra, hogy mind a két beteg visszanyerje az életképességét, mielőtt a háború után talán már későn lennének az étherinjekciók is.

II.

Ebben a könyvben, melynek az a rendeltetése, hogy az ipartestületben tömörülő építőiparosság szakmabeli és társadalmi életének tükrét képezze, nincsen helye egyéni állásfoglalások leszögezésének. Különösen olyan kérdésben nincs, mint a szóban forgó, amely körül erősen folynak ugyan a mozgalmak, de amelyben az összerdekeltség maga még véglegesen állást nem foglalt. E sorokban tehát távol tartjuk magunkat attól, hogy akár a munkásbiztosítás terén észlelt bajok megállapítása, akár azok orvoslására szolgáló eszközök és módok megjelenése körül olyan fejtegetésekbe bocsátkozunk, melyek a jelen évkönyvet kiadó testület elhatározásainak bármily irányban is praejudikálhatnának. Csak azt a célt követjük, hogy megvilágítsuk mindazokat a főbb mozzanatokot, melyek a munkásbiztosítási ügy körül folyó küzdelem során felmerültek és később összefoglaljuk azon irányzatokat, melyek a felhalmozódott sérelmek orvoslását kereső közvéleményben még forrongásban vannak.

Az ipari munkaadók kezdettől fogva érezték, hogy a munkásbiztosítás terén súlyos helyzetbe jutottak. De eleinte csak panaszkodtak; az iparosság egy részének saját legfontosabb érdekeivel szemben is oly sokszor tanúsított közömbössége volt észlelhető. Kezdetben az iparoszágnak csak az a része ocsúdott fel az új törvény által teremtett állapotok okozta megdöbbenésből, mely munkaadói szervezetekben csoportosult. Ezek közül is sokáig egyedül foglalkozott a munkásbiztosítási ügy

sérelmeivel a Magyar Építőiparosok Országos Szövetsége, mely elsőnek tűzte feladatául, hogy az építőipari munkaadókra különösen súlyos állapotok megváltoztatásán közreműködjék. Igen nehéz helyzete volt ezen egyesülésnek, mert a munkaadókat bizonyos pucscsal kirekesztették a munkásbiztosító pénztárak igazgatóságaiból s így eleinte csak azokat a sérelmeket tárhatták fel, melyek a törvényben magában nyilvánvalók; sok fontos részlet homályába nem világíthattak be.

Ez az országos szövetség 1909-ben a következőkben foglalta össze a munkásbiztosítási intézménnyel szemben sérelmeit:

A munkásbiztosító pénztárak kezelése egyáltalán nem számol azzal a körülménnyel, hogy a pénztári intézmény az azt fenntartó érdekeltekért létesült és nem megfordítva. A valóságban úgy áll a helyzet, hogy a sok milliót fizető érdekeltség kénytelen egy bürokratikus alapra fektetett szervezethez alkalmazkodni. Ez a szervezet amellet, hogy jelentékeny hányadát: 15%-át emészti fel kezelésre az összes bevételeknek, óriási apparátusával csak arra szolgál, hogy megnehezítse a munkaadóknak a pénztárral való érintkezését. Amíg azelőtt a kerületi pénztáraknál aránylag kis-számú alkalmazottak pontosan és jól ellátták a feleket, most ezek az óriási létszámú pénztárak mellett örökös zaklatásoknak vannak kitéve; valóságos irodai munkát kivannak tőlük a sokféle be- és kijelentések és egyéb nyomtatványok kitöltése által s a végén soha se tudja senki, mivel tartozik a pénztárnak. A munkaadó feje fölött mindig ott lebeg a veszedelem hogy a legcsekélyebb mulasztás miatt, a legkisebb hiba következtében, ami a kimutatásba becsúszik, a pénztár feljelentése alapján megbírságolják; annak pedig napról-napra ki van téve, hogy olyan összegeket követelnek rajta végrehajtás útján, amelyekkel nem tartozik. A pénz-

tárak közel négy millió korona járulékhátralékot mutatnak ki a munkaadók terhére, mely összeg legnagyobb része nem áll fenn, mert olyan munkások után íratott elő, akik hónapok óta nincsenek a megterhelt iparosnál munkában. Másik sérelmét a munkaadó-iparosoknak az úgynevezett paritásnak a gyakorlatban való alkalmazása képezi. A paritásos intézmény ugyanis a valóságban úgy alakult ki, hogy a paritás a munkásbiztosító pénztárak igazgatása körül tényleg nem létezik. A munkaadó nemcsak időt engedni köteles alkalmazottjának, aki tagja az önkormányzati szervezetnek, hogy részt vehessen a gyűléseken, de még az így munkán kívül eltöltött időre eső bért se vonhatja le. És mivel a munkaadót senki se kárpótolja az idővesztéséért, sűrűn fordul elő, hogy az alkalmazottak többségben vannak a gyűléseken, ahol természetesen egyoldalúlag döntenek. A munkaadók azt követelték, hogy a paritás a határozatok hozásánál akképpen értelmeztessék, amiképp azt az ipartörvény a munkások védelmére a békéltető bizottság intézményénél teszi, hogy t. i. a döntésben kelljen egyenlő számú munkaadónak és alkalmazottnak részt venni. További sérelem ott mutatkozik, hogy a pénztárak tisztviselői karában nemcsak benn ülnek az ismert nevű és a múltban nagy érdemeket szerzett szociáldemokrata munkáspárti vezető emberek, de ezek szocialista gyűléseken, ahol a munkaadók ellen folyik az izgatás, szónokok gyanánt szerepelnek, vagyis állásukkal és hivatalukkal – mely teljes objektivitást és pártatlanságot parancsolna – ellentétben álló működést fejtenek ki. Végül az építőipari munkaadók nagy sérelemként szögezik le azt, hogy az építőipart a balesetbiztosításnál a tőkefedezeti rendszer keretébe sorozták és ezáltal létfenntarthatását szinte meg-
hiúsították.

Később a helyzet erősen rosszabbodott, a munkaadók elkeseredése mind mélyebbre vált s a M. É. O. Sz. 1910-ben Szombathelyen tartott vándorgyűlésén újból tüzetesen foglalkozott a bajokkal. Beható emlékiratot terjesztett fel a kormányhoz, de annak, a kereskedelemügyi miniszter személyében sűrűn következett változások miatt semmi eredménye nem volt: a segítség iránt a legkisebb kilátás se nyílt meg. Az akció azonban évről-évre folyt tovább s 1913-ban már a kívül álló nagy közvélemény figyelme is a válságos helyzetbe jutott iparosok felé fordult. A panaszok konkretizálása is nagy haladást tett. Abban a kimerítő felterjesztésben, melyet ez év decemberének elején az ország minden részéről egybesereglett több mint négyszáz építőipari munkaadó jelenlétében adott át az építőiparosok országos szövetsége a kormány tagjainak, Farkas Elek igazgató tollából a sérelmek megjelölését illetőleg a következő, kivonatosan ismertetett csoportosítással találkozunk:

Az adminisztráció ma nehezkesebb, komplikáltabb, mint valaha volt. Megnehezíti a munkásnak, hogy a törvény szerint őt megillető segítséghez idejekorán hozzájusson, rákényszeríti a munkaadókat, hogy – ha üzemi kisebb méretű, legdrágább idejük jelentékeny részét fordítsák a ki- és bejelentések és befizetések elintézésére, ha pedig valamivel nagyobb, külön tisztviselőt tartsanak azért, hogy betegsegítő pénztári kötelezettségeiknek hibátlanul felelhessenek meg.

A tényleges paritás az autonómiában ma épen olyan kevésbé érvényesül, mint azelőtt. A munkaadó-igazgatósági tagok legjobb-szándékú akciói is hajótörést szenvednek az alkalmazott igazgatósági tagok pártszemponctoktól vezérelt, szakszervezeti állásfoglalása folytán. Még ha az összes munkaadó-igazgatósági tagok jelen vannak is, titkos szavazás mellett szavazat-egyenlőség esetében

az általuk beadott indítványok elvetettnek tekintetnek és így a munkaadó, mikor biztosító pénztári tiszteletbeli állása kedvéért otthagyja vállalatát, foglalkozását, legfontosabb teendőit, csorbítja társadalmi és családi kötelezettségeit, végül is eredménnyel nem biztató, jórészt haszontalan munkát végez. És igazán nem vehető tőlük rossz néven, ha ilyen körülmények között elvesztik kedvüket, hitüket és mindig nagyobb számmal maradnak távol az igazgatóság üléseiről, belátván, hogy jelenlétükkel saját maguknak kárt okoznak anélkül, hogy a munkásbiztosítás ügyének szolgálatot tehetnének.

Az állami munkásbiztosító hivatal az országos pénztár részéről erőszakolt hétnapos számítást ugyan, mint 3 és fél százalékos kulcsot magában foglalót hagyta jóvá, mégis az Országos Pénztár ma is három százalékos kulcsot emleget, a hétnapos számítás jogosságát vitatja és így ebben a tekintetben sem alakult ki olyan helyzet, amely a törvénynek és a munkaadók álláspontjának megfelelő lenne, hogy a betegsegítő járulékok befizetésénél a tényleges munkabért vennék alapul és így bizonytalanná van téve a törvénynek az az intézkedése, amely szerint a járulékkulcs négy százaléknál magasabbra nem emelkedhetik.

A balesetbiztosítást illetőleg az egyéenként való nyilvántartás kötelezettsége ma is fennáll s a tőkefedezeti rendszer egész súlyával nehezedik az építőiparos-munkaadók vállaira. Hogy pedig ez a rendszer nem volt jó és nem jó, az azóta minden tekintetben bebizonyosodott. Az intézmény keretében a munkaadók terhei aránytalanul megszorodtak. A betegsegítő járulékoknak a munkaadók által fizetendő része 33%-kal magasabb a németekénél és 85%-kal magasabb, pénztári tagonként számítva, mint a velünk közös vámterületi alapon élő osztrákoknál.

A kezelés költségei részben a komplikált ügykezelésnek, részben pedig a pénztári ügykezelésnél és a tisztviselői szolgálati szabályzatban a politikai összeférhetetlenség elve ki nem mondásának a következménye. Így történt azután, hogy míg Németországban a pénztárak bevételeinek 5,4%-át, Ausztriában 8%-át fordítják ügykezelési kiadásokra, addig nálunk a pénztári ügykezelés a bevételek 18,2%-át emésztí meg. Már pedig még a nagyobb terheket is szívesen viselnék a munkaadók a teherbírás határain belül akkor, ha legalább azt látnák, hogy az általuk befizetett összegnek csaknem egésze munkásjóléti célra fordítatik és csak a legszükségesebb összeg az intézmény ügykezelésére. Még ijesztőbb a helyzet a balesetbiztosítás terheit illetőleg. Ezen a téren az 1903. évi munkásbalesetbiztosításról szóló törvényjavaslat azt helyezte kilátásba és ezt hangsúlyozták a ma érvényes törvény megteremtői is, hogy a munkásbalesetbiztosításnak törvényes rendezése kevesebb költséggel fog járni az érdekelt munkaadókra nézve, mint amilyen áldozatot kívánt tőlük addig, míg ezt a biztosítást magánbiztosító társaságok kultiválták. És íme a törvény rövid fennállása alatt odajutottunk, hogy míg azelőtt az építő- és kőművesmesterek szavatossági biztosítással együtt a kifizetett munkabérek 1,2%-át fizették az üzleti alapon dolgozó magánbiztosító társulatoknak, addig 1912-ben ezen a címen a munkabér összegének 3,58%-ával voltak (1913-ban már 7,2%-kal lesznek) megterhelve anélkül, hogy ebben a szavatossági biztosítás költségei bennfoglaltatnának. Egyenesen kétségbe kell esnünk azon, hova fognak emelkedni akkor, ha az a rohamos növekedés, mely eddig ezt az ágazatot terhek tekintetében jellemezte, meg nem szűnik. Hiszen Németországban 23 évi fennállás után a balesetbiztosítás járuléka a munkabéreknek átlagban 1,532%-át érték el, Ausztriában tőkefedezeti rendszer

mellett húsz esztendő alatt 2,53%-ra emelkedett, nálunk pedig az építőiparban, illetve a tőkefedezeti rendszerben öt esztendő alatt 3,62%-ra, a felosztó-kirovó rendszerben pedig 2,215%-ra emelkedtek. Mind a mellett, hogy ennél az utóbbi rendszernél épen a megterhelésnek hirtelen, még a törvény készítőire nézve is váratlan emelkedése folytán az Országos Pénztár a törvényesen előírt tartalékösszegeket már ki sem veheti és be sem szedheti, ami pedig a balesetbiztosítási rendszernek Magyarországon egyenesen a csődjét jelenti.

Egyidejűleg megmozdultak a kézműiparosok is. Őket ugyan csak a betegesélyezéssel való vonatkozásban érinti a törvény, de állapotaikat mégis súlyosaknak találták és országos mozgalmat indítottak az Ipartestületek Országos Szövetsége révén a szükségesnek tartott törvénymódosítás követelése érdekében. Az 1913. évi december hó 13-án egy-ugyanazon napon az ország 57 városában tartottak a kézműiparosok e tárgyban demonstráló gyűléseket. Ezek közt legnagyobb arányú az volt, amely Budapesten a régi képviselőház termében zajlott le.

Annak az előadói beszédnek, mely az itt előterjesztett és egyhangúlag elfogadott, felterjesztés alakjában a kereskedelemügyi miniszterhez juttatott határozati javaslatot bevezette, következőkben összegezhető az eszmenete:

A törvény ellen állandó a panasz. A munkaadókat különösen a napról-napra emelkedő terhek aggasztják. A magyar iparosokra eső teher 50 százalékkal több a német és 85 százalékkal több az osztrák iparosokat sújtó terheknek. A balesetbiztosításnál még súlyosabb a helyzet. Németországban, ahol a balesetbiztosítási törvény 25 év óta van életben, a munkaadók 1,5 százalékot fizet-

nek, Ausztriában a balesetbiztosítási törvény 20 évi fennállása óta 2,5 százalékot, míg Magyarországon a balesetbiztosítási törvény 5 évi fennállása óta 3,6 százalékot. Ilyen rendszer mellett vagy a balesetbiztosítás vagy a magyar iparosság jut csődbe. Hogy a magyar iparosság válság előtt áll, arra nézve az Országos Pénztár 1912. évi jelentésében az építőiparosokra vonatkozólag érdekes bizonyítékokat lehet találni. E szerint nem azért emelkedtek a balesetsegélyek, mert sok volt a baleset, hanem mert az 1907-1911. évek közt balesetet szenvedett munkásoknak most utaltak, ki segélyeket. Az évi jelentésből az is kiderült, hogy a pénztári tisztviselők vették legjobban igénybe a pénztár-nyújtotta kedvezményeket: fürdőt, üdülőhelyeket stb. A németországi pénztárak mellett, hogy 3 „százaléknál kevesebb járulékot szednek, 3.351,493.000 koronát takarítottak meg, míg nálunk egy esztendő alatt 593.000 korona kezelési hiány mutatkozott. Ezeknek az állapotoknak az oka a pénztár mai szerkezeti és vezetési viszonyaiban keresendő.

Belekapcsolódtak a munkásbiztosításügyi mozgalmába a gépgyárosok is. A Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete már előbb csatlakozott az építőiparosok szövetségéhez oly célból, hogy az Országos Pénztár igazgatási szerveiben megfelelő helyet vívjon ki a munkaadói érdekeltség ama csoportjai részére, melyeknek komoly törekvése volt a bajoknak az autonómia kebelében is enyhítése. Részt vett abban az erős küzdelemben, mely azért támadt, mert az Országos Pénztár ügyeinek akkori intézői nagyon hevesen útjába léptek eme törekvésnek s a reformáló irányt követő munkaadóknak az önkormányzatba bejutását mindenképp megakadályozni igyekeztek. Ez a harc a végén megegyezés-

sel fejeződött be s a gyáripari érdekeltség is azt remélte, hogy most már magában az Országos Pénztárban indulhat meg az eszmék tisztázása. Ebből a célból a Magyar Vasművek és Gépgyárak Országos Egyesülete megbízta igazgatóját: Méhely Kálmánt, az égető fontosságú kérdés megbírálására s a munkásbiztosítás reformjára vonatkozó javaslatok kidolgozására alkalmas szakkönyv megírásával. Ennek a műnek az előszavában a nevezett egyesület többek között a következőket mondja: «A munkaadók és a munkások érdekeinek a betegsegélyezés és a balesetbiztosítás ügye körül való teljes szolidaritása helyes adminisztratív rendszer esetén, nyugodt, harmonikus fejlődést tételezne fel. Hogy nálunk sajnos, ennek épen az ellenkezője észlelhető, annak okát főképen abban látjuk, hogy munkásbiztosításunk adminisztratív rendszere szakított a természetes fejlődés kívánta irányzattal és idegen testként ékelődik a munkásbiztosítás két érdekeltsége, a munkások és munkaadók közé. Egyesületünk a munkásbiztosítás fejlesztésének szükségességét érezve, aggodalommal látja a viszonyok ilyen alakulását.» A szóban forgó könyvet a nevezett egyesület olyanként adta ki, mint amely szerzőjének egyéni nézeteit tolmácsolja. E nézeteknek azonban súlyt kölcsönöz az a körülmény, hogy azokat írójuk azokból a gyakorlati tapasztalatokból szűrte le, melyeket mint az országos pénztár és a budapesti kerületi pénztár alelnöke a hely színén szerzett. Ez a könyv mindenekelőtt a munkásbiztosítási ügy intézésében uralgó általános kizárólagosságot, a merev központosítást kárhóztatja és a gyáripar szempontjából azt mutatja ki, hogy az egész segélyezésnek egy kaptárára való húzása káros és nagy bajoknak az okozója. Helyteleníti, hogy az Országos Pénztárnak 500 alkalmazottat számláló hatalmas bürokratikus szervezetét mint rivális intézményt tették felügyelővé a kerületi és vállá-

lati pénztárak fölött; elvették a helyi szervektől, a munkásoktól és munkaadóktól a lelket, mely előbb őket takarékoságra, méltányos, de az önszegély korlátait betartó gazdálkodásra készítette; jótékony, hozzáértő, reális üzletszerű állami felügyelet helyett formulákba kötözködő bürokratikus függőséget létesítettek, mely kiöli az intelligenciát. Ezeknek tulajdonítja a kerületi pénztárak adminisztratív költségeinek hallatlan magasságát. Kifejti, hogy a paritás az önkormányzatban nem érvényesül, mert az országos pénztárban teljes paritás dacára is a munkások dirigálnak és minden kérdésben pártérdeket követnek a vasfegyelemben történő szavazásoknál. Elmondja, hogy az önkormányzati jogok olyképen vannak megállapítva, hogy minden egyes szerv önkormányzati jogai uzurpáción alapulnak. Hangsúlyozza, hogy a törvény a szociális intézmény gazdasági érdekeit szociálpolitikai illúzióknak áldozta fel s jöllehet a munka és tőke közötti ellentétet igyekezett elsimítani, ezirányú összes intézkedései épen az ellenkező eredményre vezettek. A balesetbiztosítást illetőleg megállapítja, hogy a törvényben és annak indokolásában is foglalt felfogás oly túlzott követeléseket támasztott, melyek a munkaadók teljesítőképességének a végletekig való fokozása következtében magának az egész intézménynek fennmaradását veszélyeztetik. Miután az országos pénztár egyoldalú munkásvezetés alatt áll, a munkások nagylelkűek a járadékok megítélésénél és ha a munkaadó valamely járadék túlzott magassága ellen mukkanni mer, a munkás-bizottsági vagy igazgatósági tagok «csak azért is» megszavazák, vagy amint megtörtént, a felszólalás megtorlásául a járadékot a duplájára emelik fel; a balesetek következményeiül tudnak be oly állapotokat, melyek anélkül is a kor előrehaladásával beállhattak volna, tehát idős emberek számára rokkantjáradékot biztosítanak. El-

mondja, hogy a járadékok nagyságának megszabásánál nem a munkások átlagos évi tényleges keresetét, hanem maximális keresőképességét veszik számítás alapjául és miután a munkaadók balesetbiztosítási illelteiket a tényleg kifizetett munkabérek arányában fizetik, ezeknek a munkabéreknek a végösszege sokszor milliókkal alacsonyabb, mint az, melyet a járadék alapjául szolgáló fiktív munkabérkeresetek, illetőleg munkaképességértékek összeadásából nyerünk; ez egyszerűen azt jelenti, hogy a munkásoknak való kedvezés céljából sokkal magasabb járadékot állapítanak meg, mint amire az összmunkabéreknek tőkealapja módot nyújt. Előadja, hogy a gépgyárakban rendezett adatgyűjtés milyen meglepő eredményekre vezetett: nagyon kevés olyan munkást találtak, akiknek keresete a baleset után megcsökkent volna; az esetek túlnyomó részénél tehát a munkás a változatlan kereset pótléka gyanánt kapja a járadékot. Mindezeknek és sok egyéb konkrét adatnak felsorolása után megállapítja, hogy egyformán beteg az önkormányzat is, az adminisztráció is.

* * *

A «Nemzetközi Munkásbiztosítás Magyarországi Egyesülete» az 1912. év végétől egészen 1914. év elejéig terjedőleg nagy szaktanácskozmányt tartott Szerenyi József elnök, illetve felváltva Mentsik Ferenc alelnök elnöklésével a munkásbiztosítás kérdéseinek megvitatása céljából. Ezen az ankéten leginkább a kérdéssel elméletileg és tudományosan foglalkozó szakemberek vettek részt. Sok szép, tartalmas, egymással nagyon ellentmondó előadás és beszéd hangzott itt és a munkásbiztosítás minden részlete megvitatás alá került. Az elnöki székéből ismételtén aposztrofálták a «valódi érdekeltség»-et, hogy mondja el a véleményét, mert az érdekelte volna legjobban a

vezetőséget. Ez azonban azon egyszerű okból nem történhetett meg, mert tényleges munkaadó, aki tehát a saját gyakorlatából és a saját erszénye árán ismerte meg a helyzetet, ezen az ankéten nem volt képviselve. Mégis érdemesnek tartjuk az alábbi szemelvényekben kidomborítani, hogy miképpen ítélték meg az állapotokat azok a szakemberek, akik pedig csak kívülről ismerik a helyzetet.

Mindjárt az elnöki megnyitóban azzal a kijelentéssel találkoztunk, hogy jogosak az adminisztráció komplikáltságára vonatkozó panaszok és szükséges a munkásbiztosítási törvény revíziója az élet tapasztalataiból folyó hatásköri összeütközések kiküszöbölése céljából. Szükséges a revízió a teljesítmények és szolgáltatások tekintetében is, mert az egész intézményt legközelebről érinti a pénztárak teljesítményeire vonatkozó bizonyos messzemenő humanizmus, mely nem számol a pénzügyi helyzettel. A családtagok segélyezésének túlzása, a fürdők és ezekhez hasonló szolgáltatások túlzott mértékben való megítélése olyan óriási terheket ró a pénztárakra, melyeket azok nem bírhatnak meg. Az óriási hátralékok, melyekkel az Országos Pénztár bír, lehetetlenek. A pénztári tisztviselők összeférhetetlensége rendezésre szorul, mert a tisztviselőknek nem volna szabad se a munkaadók, se a munkások táborához tartozni.

A munkásbiztosítási szervezet kérdésének előadója azt fejtegette, hogy az önkormányzat, melyet a törvény a helyi szerveknek meghagyott, teljesen illuzórius, mert hiszen a kerületi pénztárak igazgatósága és közgyűlése egyetlen határozatot se hozhat, amely az Országos Pénztár hozzájárulását nem igényelné s az ügy elintézésénél a kerületi pénztárak nem találják meg a felelősségérzetnek azt a fokát, amelyet egy közintézmény vezetése feltétlenül megkövetel. De – szerinte – az önkormányzat

nem érvényesül az Országos Pénztárban sem, mert ez az Állami Hivatalra való tekintettel nagyon problematikus értékű és a munkások szempontjából is káros, ha az egész munkásbiztosítási ügyet egy bürokratikus központ intézi.

Egy gyáripari érdekeltség képviselője szerint a bajok onnét erednek, hogy a törvényt hihetetlenül elstietve léptették életbe. Fájó sebe a munkásbiztosításnak az igazgatási költségekre vonatkozó famózus alakulás. Ez a szónok kimutatta, hogy immorális és lehetetlen állapotokat teremt az, hogy egyik pénztár a fölöslegét annak a pénztárnak adja, amely deficittel dolgozik. Rámutatott az igényeknek rettenetes és aránytalan, feltartóztatatlan fokozódására, mellyel szemben egyáltalán nem lehet a fedezetet előteremteni. Kifejtette, hogy a területiális beosztás rendszere nem hozta meg azokat az áldásos gyümölcsöket, amelyeket tőle vártak és ép ez a beosztás lényegesen megdrágítja a beteg munkások ellátását.

Egy orvos-tag arra fektette a súlyt, hogy a baleseti sérülteknél a merev centrális elvek szerinti kezelés teljesen fölösleges; utalt rá, hogy az Országos Pénztárnak messze a törvény keretén túlmenő centralizálása terv nélküli hatalmi célzatot követ és a deficiten nem változtat. Ugyanő kimondotta, hogy amióta az Országos Pénztár fennáll, a betegsegélyezés terén egyes helyeken javultak ugyan a viszonyok, de általánosságban nem. Szerinte ez a központ felügyeleti szempontból se felel meg teljesen. Az orvosok és a tisztviselők ma se tudják, hogy kit is lehet tulajdonképpen kezelni betegség esetén.

Egy másik orvos-tag arra mutatott rá, hogy a törvény végrehajtása körül olyan súrlódások keletkeztek a szervek között, amelyek folytán bizonyos izgatott hangulat (?) uralkodik az országban és amelyek a törvény végrehajtását nem engedik meg. Aláhúzta azt a kijelen-

tést, hogy az őszinteség hiányzik már magában a törvényben. Az intézmény azon kötelezettségeket, melyeket a törvény előír, nem képes teljesíteni a megszabott hozzájárulásból. Kimondta, hogy addig nem lesz egészséges viszony ebben az országban, amíg a járulékok nagysága és a segélyek mértéke közt nem áll helyre az összhang. Szerinte a mai szervezet mellett hiányzik annak a feltétele, hogy a felelősség érzése kifejlődjék. Az Országos Pénztár nem törődik azzal, hogy van-e rá fedezet vagy nincs, oly óriási terveket sző, melyeket az Állami Hivatal anyagi fedezet hiánya miatt nem hagyhat jóvá. Egyenesen kimondotta, hogy az a szervezet, melyben a járuléktartozásból milliók veszhetnek el, határozottan rossz.

Más felszólaló arra utalt, hogy nem lehet az ország közegészségügyét tisztán az ipar terhére megjavítani és a munkásbiztosító pénztárakat a munkások oly ellátására kötelezni, melyben a munkaadó önmaga és családtagja nem részesülhet. Szerinte ma olyan jogkiterjesztő törvényt magyarázat dívik, melyben mások zsebére nagyon könnyű jótékonytságot gyakorolni.

Egyik előadó, aki a segélynyújtások kérdését tárgyalta, kifejtette és adatokkal igazolta, hogy ma tulajdonképpen általános népbiztosítás van az ipari és kereskedelmi munkaadók és munkások terhére; illusztrálta, hogy az «ingyen fürdő» megjelöléséből hogyan került gyakorlatba a fürdőhelyekre és szanatóriumokba küldés drága és luxuriózus eljárása; egy hozzászóló azt a fontos körülményt emelte ki, hogy a rokkantbiztosítás hiányában nálunk ezidő szerint a tuberkulózisban szenvedő munkaképtelen pénztári tagok legnagyobbbrészt a munkásbiztosító pénztárak terhére esnek; elmondta, hogy a tuberkulotikusok, akik pl. a budapesti pénztárnál a táp-
penzes betegeknek csaknem a felerészét képezik, rendszeresen kihasználják húsz héten át a pénztárnyújtotta

kedvezményeket és e miatt az anyagi terheket elbírní nem lehet, holott a tuberkulózis kezelése országos közegészségügyi és nem munkáspénztári feladatot képez.

Egyik szónok a szimulálás és a munkanélküliség kérdéseit, mint a pénztárakat csőd elé juttatókat fejtette ki. Vidékről való munkások, mikor gazdasági munkálataikkal vannak elfoglalva, nem jönnek be az üzembe, de nagyon sűrűn produkálnak olyan betegségeket, amelyek alapján táppénzsegélyezéshez jutnak. A községekben gyakran maguk az előjáróságok tanítják ki a közösségi ellátásra utalt betegeket, hogy jöjjenek föl a fővárosba, vetessék fel magukat valamely helyen munkába és harmadik napon jelentsenek beteget; miután előleges orvosi vizsgálat csak a vállalati pénztáraknál van, az ily eljárás minden esetben húszheti táppénzhez juttatja a pénztár rovására az illetőket. Hangsúlyozta a szónok, hogy az igazi betegekért mindent meg kell tenni, de ma nincs elég szigorú ellenőrzés a keresetképtelen beteg tagokkal s főkép a betegséget szinlelőkkel szemben, ennek pedig a teherviselő érdekeltég nagyon drága árát fizeti meg.

A balesetbiztosítási kérdés előadója megállapította, hogy a törvény óriási bizalmat helyezett az intézmény vezetőibe, mert a baleseti kiadásoknak semmi korlát nem szabotván, azoknak bármilyen nagy összege felosztható és kiróható. Kimutatta, hogy a magyar felosztó-kirovó üzletágba tartozó gyáriparnak balesetjáruléka az ötödik évben már körülbelül 42%-al nagyobb volt, mint a németországi 25-ik évnek terhe. A tőkefedezeti járulékelmelkedését pedig természetellenesnek s e rendszer egész lényegével ellenkezőnek nyilvánította. Kifejtette, hogy egy magyar járadékosra eső segélyezési költség mintegy 62%-kal nagyobb, mint a németországi átlag, aminek okai közt legfontosabb a munkaképtelenség fokának

megállapításánál követett gyakorlat; ennél ugyanis – monda nagy óvatossággal – lehetséges olyan tendencia is, amely egy 10%-on aluli munkaképességsökkenést, csakhogy az egyáltalán kártalanítható legyen, 10%-on felülinek értékel. Szerinte a lebonyolítási (kezelési), valamint az orvosi költségek lehetetlen eredményekre vezettek. A baleseti helyszíni vizsgálatokat a kerületi pénztáraknak megfelelő szakértelemmel nem bíró közegei drága költségen végzik; az Országos Pénztár adminisztrációja ahelyett, hogy modern kereskedelmi alapon volna szervezve, a túladminisztrálás hibájában szenved és az orvosi és jogi munkákon kívül levő többi teendő olyan egyszerű sablonmunka, melyet helyes megszervezés mellett olcsóbban és jobban lehetne elvégezni.

* * *

Időrendi sorban utolsó, de az építőipari munkaadók szempontjából legfontosabb az az akció, melyet a tőkefedezeti üzletágba sorozott építőipari munkaadók szervezetei: a Budapesti Építőmesterek Szövetsége, a Magyar Építőmesterek Egyesülete és a Budapesti Építőmesterek Ipartestülete 1915. évi március havában indítottak a balesetbiztosítási járulékok kirovása körül felmerült sérelmek tárgyában. A Nemzetközi Munkásbiztosítás Magyarországi Egyesületének balesetbiztosítási szakelőadója az ankét tavaly március 17-iki ülésén megjósolta, hogy az 1913. és 1914. évi konjunktúrának s az ez években kifizetett munkabéreknek nagy csökkenése a balesetköltségeknek eléggé rohamos emelkedése folytán a baleseti járulékoknak ugrásszerű emelkedését fogja maga után vonni, mely az érdekeltséget meglepetésszerűen fogja érni. Akkor a közvélemény elsiklott a jóslás fölött, mely azonban csakhamar valóra vált. Az 1913. évre vonatkozólag ez idén az Országos Pénztár által eszközölt kirovási

művelet azt a megdöbbenő eredményt tárta elő, hogy a tőkefedezeti üzletág balesetbiztosítási szükséglete az előző évinek több mint kétszeresét, tehát az építőiparban a munkabérek 3,6%-a helyett 7,2%-ot kitevő járulékot kivan fedezet gyanánt.

Az érdekeltség körében ez a megállapítás igen nagy elkeseredést, mondhatnánk kétségbeesést idézett elő, mert általánossá lett a meggyőződés, hogy ezen teheremelkedésnek katasztrofális lenne a hatása és az a szó legteljesebb értelmében válságba sodorná az építőiparosságot. Ennek a teherviselő képességét már a múlt évben szedett és akkor maximálisnak tartott 3,58% balesetbiztosítási járulék is a legerősebb próbára tette és egyáltalán ki van zárva, hogy 1915-ben, mikor az építőipar tevékenysége egészen szünetel, duplájára emelt járulékot, végösszegében három és fél millió korona balesetbiztosítási járulékot fel lehessen hajtani az építőiparosokon. Azért a nevezett három szervezet együttesen tüzetes felterjesztésekkel fordult az Állami Hivatalhoz és a kormányhoz, a bajok sürgős orvoslását kívánva. Ezekben a felterjesztésekben az általuk eszközölt vizsgálódások alapján következőkkel okolták meg a terhek természetellenes felszökésében kifejezésre jutott bajokat:

A baleseti ügyek lebonyolítása olyan lassú volt, hogy az 1913. év terhére utólag egyszerre 314 baleseti ügyet számoltak el az 1908. évtől fogva visszamenőleg, ami teljesen érthetetlen és lehetetlen is, mert nem képzelhető el, hogy baleseti ügyek letárgyalása négy-öt évet vegyen igénybe. Ezáltal az 1913-iki szükséglet 111.802 K járadékkal és 772.560 K tőkefedezeti értékkel lett megterhelve, vagyis 1915-ben azok a munkaadók fizetik az 1908–1912-iki terheket, akiktől azok még most behajthatók, holott idejében való elintézés esetén egészen másképp és részben mások között oszlottak volna meg ezek a terhek.

Súlyos sérelemnek mondja az érdekeltség azt, hogy a balesetbiztosítási járulékok kivetése rendszeresen elkésztetten történik és az Országos Pénztár nagyon helytelen politikát követ az előlegek beszedésénél, holott helyes üzleti érzék melleit épen ez volna alkalmas arra, hogy a későn kirovásra került járulékok egy részét megmentse. Ezen előlegek kivetésénél ugyanis a munkaadóknak az a nagy és indokolt sérelmük, hogy az előlegek beszedésének elrendelése maga is későn: az előző év számlájának javára mindig a következő évben és egy summában történik, ami a nagyobb üzemetek igen érzékenyen érinti. Ha pl. az előző évi végleges kirovás kulcsának arányában olyan időben és módon szednék a járulékelőlegeket a folyó üzleti évre, hogy a járulékfizetésre kötelezett munkaadó azon év közben, amelyben a kirovandó balesetbiztosítási járulék üzemének költségeit megterhelni fogja s amelyben az ennek alapjául szolgáló vállalkozása folyamatban van, mondjuk: havi részletekben törleszthetné a járulékelőleget, mint ahogy a betegségyélezési járulékot nem utólag egy vagy másfél évvel későbbben, de oly időben fizeti részletekben, amikor bérjegyzékei arra kötelezik, bizonyos, hogy nem vesznének el százezrek a későn történő előlegbeszedés miatt és a munkaadók nem terheltetnének azzal, hogy egy, vagy másfél évvel később egyszerre, egy összegben erejüket felülhaladó befizetésekre kényszerítetnek. A mostani eljárás szerint nemcsak a végleges kirovás, de magának az előlegnek beszedése is az intézménynek és a teherviselő érdekeltségnek olyan érzékeny megkárosítást vonja maga után, melyet egy kevés kereskedelmi érzékkel – ha a munkaadók iránti méltányosságról nem is szólunk – meg lehetne gátolni. És meg volna akadályozható, ha az Országos Pénztár nem a bürokráciának, de az életnek, a gyakorlati szükségnek dolgoznék, az is,

hogy mikor az Országos Pénztár magát a járulékelőleg beszédére elhatározza, a járulékfizetésre kötelezettek egy része már nincs többé a piacon, hanem helyettük még ezt az úgynevezett előleget is azoknak kell megfizetniük, akikre a Pénztár ráfekszik s akik eddig elég naivak voltak mások tartozását fizetni.

Megállapítja a felterjesztés, hogy a be nem hajtott balesetbiztosítási járulékok 1,373 ezer koronát tesznek, jelölül annak, hogy a járulékok beszédére gond nem fordítatik. A hátralékosok jegyzéke csak úgy hemzseg 18–20 ezer koronával tartozó olyan részvénytársaságok, vállalatok és vállalkozók neveitől, akik közismerten gazdag emberek s akiktől 1907. évtől visszamenőleg még se hajtották be a tartozásokat, sok összeget elévülni engedtek s most 1915-ben akarják a többi munkaadóra kivetni s azoktól behajtani a roppant summákat.

A baleseti járulék túlságos felszökésének okai közé tartozik a felterjesztés szerint az is, hogy a baleseti járadék megállapításának alapjául felvett évi munkabérekereket nem igazságosan, de a valóságnál magasabban állapítatnak meg. A munkabéralap pl. az építőmesterségnél foglalkozók, a kőműveseknél, állványozóknál oly összegekben szerepel, aminőket egy kőműves vagy egy állványozó sohase keres. Az is nagy mértékben növeli a kiadásokat, hogy az Országos Pénztár orvosügyi osztálya nagyarányokban emeli rendszeresen a munkaképességcsökkenés százalékát az első orvosi javaslatához képest. Oly esetek fordulnak elő, melyekben az első orvosi javaslat 10%-on aluli megállapítása ellenében 50%-os, 20%-os csökkenési javaslattal szemben 60%-os munkaképességcsökkenést javasolt az Országos Pénztár orvosügyi osztálya. Helytelennek és a teherviselőkre igazságtalannak tartja a felterjesztés azt a tény, hogy kezelési stb. költségek címén közel száztízezer korona vétetett

fel, vagyis az üzembesorozásnak és a baleseti járulék végleges kirovásának költségei kikapcsoltattak az igazgatási költségekből, amelyek közé tartoznak és egyszerűen áthárítottak a baleseti számlára.

Mindezek és számos egyéb részlet felsorolása után kijelenti a felterjesztés, hogy ha gyors segítség nem érkezik és az eddigi rendszer változatlanul fennmarad, a tőkefedezeti balesetbiztosítás terheit viselő építőiparosok elpusztulása feltétlen bizonyossággal bekövetkezik.

* * *

És végül még egy adalék, a legsúlyosabb helyről jövő, a munkásbiztosítási állapotok kritikájához. A képviselőház munkásügyi bizottsága ez évi április hó 21-én tartott ülésén tárgyalta az Állami Munkásbiztosítási Hivatal és az Országos Pénztár 1911. évi működéséről szóló jelentéseket. A parlamenti bizottság következőket mondja többek közt abban a jelentésében, mellyel a jelzett ügyiratokat a képviselőház elé terjesztette:

A jelentések arról tanúskodnak, hogy a munkásügyi bizottságnak már a pénztárak 1907. és 1908. évi állapotáról szóló jelentések tárgyalásánál kifejezésre juttatott az az álláspontja, hogy a törvény pénzügyi eredményei nem kielégítőek, helyes volt. A betegsegélyezési ágazat vagyonának túlnyomó része a kerületi munkásbiztosító pénztárakkal szemben fennálló követelés, amelynek fedezeteként főleg járulékhátralékok szerepelnek, amelyek következtében ezeknek a pénztáraknak fizetőképessége a minimumra csökkent. Mint feltűnő körös tünetet kiemeli a jelentés, hogy az Országos Pénztárnál még akkor is tekintélyes hiányok mutatkoznak, ha a helyi pénztárak összesített eredménye fölösleg. Kimutatja, hogy a rossz pénzügyi helyzet okát nem a taglétszám csökkenése, hanem a költségeknek a tényleges jövede-

lemmel arányban nem álló növekedése okozta. Adatokkal illusztrálja, hogy a segélyezési költség nálunk közel akkora volt 1911-ben, mint Ausztriában, de a kezelési költség odaát 44%-kal kisebb volt, mint nálunk. Elmondja, hogy a német birodalomban a segélyezési költség tagonként jelentékenyen nagyobb volt, mint nálunk, ám ott a pénztárak beteg tagjaikat nem 20, de legalább 26 hétig segélyezik; az egy tagra eső kezelési költség viszont a felét se tette a magyarországinak; mindez az itteni adminisztráció drágaságát és nyilvánvaló túltengését mutatja. Kifejti, hogy a betegsegélyezés rossz pénzügyi helyzete mellett a terhek jelentékeny növekedése is megállapítandó volt és a kettő együtt nyilvánvalóvá teszi, hogy a betegsegélyezés állapota nagyon egészségtelen és gyökeres javításra szorul. Hangsúlyozza, hogy e bajok szemelláthatólag nem múlnak, de azok okai mélyen fekvők, a szervezetben gyökereznek és ezért a bizottság javulást csak a törvény gyökeres megváltoztatásától vár.

Ugyanerre a meggyőződésre jutott a bizottság a balesetbiztosításra vonatkozó adatok alapján is. Maga az a körülmény, hogy az Országos Pénztár a balesetbiztosításban a legfontosabb, a kártalanított balesetekre vonatkozó 1911. évi adatokat az 1914. évben még nem tudta beszolgáltatni, arra mutat, hogy a balesetbiztosítási adminisztráció nem felel meg a támasztható követelményeknek. Nagy késedelem mutatkozott a fölmerülő költségek fedezése szempontjából legfontosabb művelet, a járulékkirovás körül is. Viszont az adminisztrációs költségek 1911-ben már igen nagy, meg nem engedhető összegeket emésztettek fel. Az egyes évek terhei nem számoltattak el teljesen és helyesen az illető évekre, hanem eltolódást szenvedtek a kártalanítási eljárások lassú lebonyolítása folytán a későbbi évekre. Ennek

természetesen az lett a következménye, hogy a későbbi évek terheinek rohamosan és ugrásszerűen szaporodniuk kell, ami az építőipar igazságtalan és aránytalan megterhelését eredményezi.

Mindezek után a képviselőház munkásügyi bizottsága megállapítja, hogy munkásbiztosítási törvényünk és az abban megállapított szervezet nem felelt meg a hozzája fűzhető várákozásnak és követelményeknek. Ez a bizottság nézete szerint azt teszi kívánatosá, hogy amint a viszonyok ezt megengedik, a törvény alapos revízió alá vétessék, mert a zavaros pénzügyek alkalmasak arra, hogy a szociális szempontból nagyfontosságú munkásbiztosítás létföltételeit is veszélyeztessék.

III.

A munkásbiztosítási intézmény kritikájának több oldalról jövő, egymástól független, de végeredményében azonos megnyilatkozása, melynek főbb adatait az elmondottakban dióhéjba szorítottuk, immár teljesen beigazolja, hogy feltétlenül igaza van Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszternek, mikor a képviselőház munkásügyi bizottságának ez évi április hó 21-én tartott ülésén kijelenti, hogy ez az intézmény megérett a reformra. Annyira megérett, hogy ha a háború gátló akadálya nem állana a parlament tevékenysége előtt, azonnal meg kellene a reformot csinálni. És annyira megérett, hogy a késelemben veszély van s ha nem akarják az ipari munkaadók nagy részét, különösen az építőiparosságot elvéreztetni, a kormány nem térhet ki a háborús idő dacára azon Ígéretének beváltása elől, hogy a legsúlyosabb bajokon adminisztratív intézkedésekkel segítsen addig is, míg majd a törvényhozási reformot tető alá hozni lehet.

Milyen legyen ez a reform? Ez igen nagy és ezideig

meg nem oldott kérdés. Nagyon megnehezíti annak megoldását az a körülmény, amelyre Tisza István gróf miniszterelnök ismételten utalt, hogy t. i. egy olyan nagykiterjedésű szerves intézménynek, minő a munkásbiztosítás, megváltoztatása komplikált feladat és épen mert egy meglévő intézménnyel állunk szemben, amelyet nem lehet egyszerűen az útból eltávolítani és helyére másikat tenni: számolni kell a meglévő viszonyokkal, az orvoslást ezekkel kapcsolatban kell keresni.

A reform kérdésénél több állásfoglalással találkozunk. Egyik a MÉOSz.-é és az Ipartestületek Országos Szövetségé, melyek célul – utolsó sorban – az egész munkásbiztosítási ügy államosítását tűzik ki, arra utalva, hogy az önkormányzat, mely a valóságban csaknem sohase érvényesülhet, káros és a pénztári intézményt a szociális biztosítástól távol álló törekvések színterévé teszi. Ez álláspont hívei azzal érvelnek, hogy elsősorban a munkások érdekében állana, ha nemcsak a balesetbiztosítás, de a betegsegélyezés is az állam kezébe központosíthatnák, mert ebben az esetben a beteg munkás mindenesetre sokkal könnyebben megkapná a neki járó segélyeket és az intézmény fejlesztése is inkább volna biztosítható. A másik álláspont, szintén munkaadói oldalról, kivált a gépgyárosok részéről az, hogy a betegségi biztosítás kezelése adassék át teljesen a biztosítottak érdek-közületeinek, a balesetbiztosítás pedig állami felügyelet alatt a munkaadókra bízassék. Mindezekkel szemben áll különösen a munkások részéről az autonómikus szervezet fenntartása, sőt minden gátló és korlátozó hivatalos beavatkozás és gyámkodás alól felszabadítása iránti követelés. Mint ezekből látható, a különféle álláspontok ellentétei között a reform megalkotóinak alighanem a közéletet fog kelleni keresniök a helyes megoldás érdekében.

Ennek az útnak a keresői között napról-napra tért foglal azoknak az állásfoglalása, akik az ellenkező érvelésekkel szemben a szociális biztosítás két főágazatát: a betegség- és baleset-elleni biztosítást kétfelé kívánják választani. Ezen álláspont hívei, kik közé az építőiparosok és a gépgyárosok is tartoznak, arra utalnak, hogy a két biztosítási ágazatot egy kalap alá fogni, a betegségi biztosítást a járadékbiztosítással egybeolvasztani lehetetlenség. Ezt állapították meg az 1903. évi első balesetbiztosítási törvényjavaslat kidolgozói is, akik rámutattak, hogy a *biztosításnak* ez a két ágazata *különböző* alapelveken nyugszik, melyeket összeegyeztetni sehol se sikerült. Csak a most érvényben levő törvény alkotásánál történt kísérlet a két ágazat összefoglalása iránt, ami pedig nem vált be, mint a tapasztalások bizonyítják. A szétválasztás hívei éppen ezen tapasztalatokra támaszkodva fejtik ki, hogy a mai eljárás igen nehézkes, lassú» drága és a félre nézve zaklató, kellemetlen. És legfőbb erősségüknek azt az igazságtalanságot tartják, mely az egységes biztosítási rendszernél megnyilatkozik. A balesetbiztosítás összes költségeit a munkaadók fizetik és így tulajdonképen az a helyzet, hogy nem a munkások biztosítják magukat a baleset ellen, hanem a munkaadók biztosítják őket. Lehetetlen állapot már most szerintük, hogy a munkaadók pénze fölött mások rendelkezzenek, olyanok, akiket az egész ügy anyagilag egyáltalán nem érintvén, könnyen gyakorolhatnak olcsó nagylelkűségeket.

Ez az érdekeltség határozottan azt kívánja, hogy a balesetbiztosítási intézmény adminisztrációja bizassék annak jogos tulajdonosaira: a munkaadókra. Gazdag érvelési anyagot találnak erre a német példában, ahol a balesetbiztosítást intéző munkaadói szakszövetkezetek (Berufsgenossenschaftok) oly szép eredményeket mutat-

tak fel a saját autonómiájukban úgy a betegsegélyezés, mint a balesetelhárítás terén, aminőket a német birodalmi biztosítási hivatal elnökének nyilatkozata szerint soha állami beavatkozással nem lehetett volna elérni. Fontos érvük az is, hogy a balesetbiztosítás nem bürokrácia, de üzlet; kell tehát, hogy ezen egész intézmény szigorúan lelkiismeretes üzleti alapon kezeltessék, amit csak olyan berendezés eszközölhet, melynek intézői közvetlenül a saját zsebükre vannak érdekelve a költségek körül. Általában azt reméli az érdekeltség a balesetbiztosításnak a németországi minta szerint a betegsegítőt elváltatása és annak a munkaadói szervezetekre ruházásától, hogy az által az egész eljárás egyszerűsítettik, gyorsabbá, olcsóbbá válik és a lehetőség, amely a német példában számszerűleg adva van, gát vettetik a balesetbiztosítási terheknek lehetetlen mértékben a végtelenségig menő folytonos emelkedése ellen. Mint a most vázolt megoldás mellett részletkérdésnek minősíthető kívánságot megemlítjük itt, hogy az építőipari érdekeltség vétesék ki a tőkefedezeti rendszer alól, ez alá csak az ideiglenes üzemek soroztassanak s az építőipar ne minősítessék ideiglenes üzemnek, ahogy ma történik.

A szorosan vett munkaadói érdekeltségen kívül álló szakemberek ellenkező felfogásával szemben teljesen egyetért az iparosság minden tényezője abban, hogy a betegsegélyezés szervezetét is gyökeres reformnak kell alávetni. Itt azt kívánják a munkaadók, hogy a jövőben csakis betegsegélyezési ügyekkel foglalkozó pénztárak a reformnál szabadíttassanak fel a centralizáció alól. Ezen felfogás hívei azt kívánják, hogy adassék vissza az önkormányzati hatáskör a biztosítási szerveknek, azok fölött a pénzügyi ellenőrzés gyakorlására szolgáljon az állam felügyeleti hatósága: a munkásbiztosítási hivatal, a betegsegélyezés terén pedig gazdálkodjék minden egyes

pénztár legjobb tudása szerint a saját hatáskörében, a saját számlájára, a rendelkezésére álló anyagi eszközök igénybe vételével, minden bürokrácia kikapcsolásával.

Megvitatás tárgyát kell hogy képezze az a kérdés: melyek legyenek ezen helyi szervek és mikép létesítsenek? Abban körülbelül egységes a hangulat, hogy a reformálandó betegbiztosítási szervezet magvát kétségkívül a kerületi pénztárak tennék, amelyeknek mint már meglévő szervezetnek eltörlése nem volna kívánatos. Más kérdés azonban, mikép alakíttassanak át ezen pénztárak, hogy életképesek legyenek? A jelenlegi területi beosztás nem vált be; nagy és apró pénztárak között óriási aránytalanságok vannak.

Itt ellentétes álláspontok mérkőznek. Egyik szerint a mai pénztárak számát apasztani kell és nagy egységeket kell létesíteni, az országnak csak nagyobb ipari és kereskedelmi gócpontjaiban. A másik felfogás az, hogy a betegpénztári autonóm szervek minél kisebb egységek legyenek és a betegsegélyezési ügy intimusabb, patriarkális intézést nyerjen, ami egyszerűbb, gyorsabb, tehát a beteg munkásra sokkal előnyösebb és a dolog természetéből folyólag jelentékenyen olcsóbb. Mind a két álláspont hívei érveket csoportosítanak; míg a teoretikusok a kerületi pénztárak számának apasztását s nagyobb kerületi gócpontok létesítését sürgetik, addig a munkaadók a második felfogáshoz csatlakoznak és az átszervezendő kerületi pénztárakat illetőleg a kisebb egységeknek hívei, mert azt tartják, hogy egyrészt úgy a munkások, mint a biztosítottak szempontjából az a szervezet jobb, mely lakóhelyükhöz közelebb fekszik s így mindkettőnek könnyebben teszi lehetővé a pénztárral való érintkezést, másrészt az ellenőrzés gyors és közvetlen foganatosítását is megkönnyíti.

És a fennebbiekkal kapcsolatban vita tárgyát képezi

a vállalati pénztárak kérdése is. Ezt a munkaadók zöme helyesli, a vállalati pénztárakat fenntartandónak véli, a munkásság azonban határozottan állást foglal ezek ellen. Hozzá jön még az Ipartestületek Országos Szövetségének legutóbbi állásfoglalása az ipartestületi pénztárak visszaállítása érdekében. Az elmélet emberei is elismerik, hogy bizonyos mértékig helyes lesz fenntartani a vállalati pénztárakat, mert azok – több ismert oknál fogva – jól adminisztrálnak, tagjaik igényeit a legmesszebbmenőleg kielégítik és háztartásuk egyensúlyát elenyésző kivételektől eltekintve, fenn tudják tartani. A kézműiparos-ság azon kívánságának azonban, hogy azokon a helyeken, ahol az ilyen pénztárnak megvan a biztosítottak számából következtethető létalapja, ipartestületi betegsegélyező pénztár létesíttessék, nagyon sok ellenzője van. Az ipartestületekben csoportosuló kézműiparos-ság azzal érvel kívánsága mellett, hogy ma bizonyos oldalról előszeretettel és következetesen hangoztatják, hogy a kisiparosok 150%-kal maradnak adósa a kerületi pénztárnak, mert a munkaadók a munkásoktól levont 50% járulékot se fizetik be, az ipartestületi pénztárnak saját létérdeke volna, hogy tagjainál járulékhátralék ne maradjon s így míg a kerületi pénztárak meglehetősen tehermentesíttetnének, a kézműiparban alkalmazott munkások a viszonyaiknak és ellátási szükségletüknek megfelelő segélyezést mindenesetre könnyen és gyorsan megkaphatnák, ahogy a régi ipartestületi jobb pénztáraknál azelőtt is megkapták anélkül, hogy az ilyen pénztárak a deficitekkel küzdöttek volna.

Mielőtt arra a kérdésre térnénk, milyen legyen a betegségi biztosítás szervezete, felemlítjük, hogy különösen munkaadói oldalról élénk megvitatások tárgyát képezi az államnak a munkásbiztosítási ügyszakhoz való viszonya. Ezek követeléseik során leszögezik azokat a

kötelességeket, melyekkel az állam a szóban forgó ügygel szemben tartozik s amelyek teljesítése szerintük egyben előfeltételét is képezi a munkásbiztosítási szervek beállításának. Az állam 1907-ben nagyméretű szociálpolitikát kezdeményezett – így szól az érvelés –, a munkásbetegéelyezést a népesség széles rétegeire kiterjesztette s százezrek egészségügyi ellátásának milliókra menő költségeit egyszerűen áthárította egyenlő megosztásban a munkaadókra és a munkásokra, a balesetbiztosítást pedig csakis a munkaadók zsebére csinálta meg. Ő maga az Állami Munkásbiztosítási Hivatal fenntartásának és az Országos Pénztár igazgatásának költségein kívül semmit sem ad ezen nagy szociálpolitika költségeihez. Ezzel a rideg és szűkkeblű felfogással szemben arra utalnak, hogy az állam a maga szociálpolitikai kötelességeit nem háríthatja át egyszerűen a dolgozó és kereső polgárság egy részére és nem kényszerítheti ezt a polgári elemet arra, hogy az állam helyett sok százezer olyan egyén egészségéről gondoskodjék, akinek gondozása egyenesen állami feladatot képez. A tüdőbetegeknek, a vérbajosoknak s különösen a munkások összes családtagjainak betegség esetén való ellátása, továbbá a balesetet szenvedettek kártalanítása olyan állami feladatot képez, melynek teljesítéséhez az állam összes polgárai teherviselését kell igénybe venni. Követelik tehát, hogy az állam úgy a balesetbiztosításhoz, mint a betegségi biztosításhoz a közadókból az összesség rovására megfelelő részesedést vállaljon magára, nehogy az igazságtalanul reá rakott terhek alatt az ipari érdekeltség összeroppanjon s ezzel magát az ipart is kockára tegye létfenntartásában.

Igen erős ütközőpontot képez az Országos Pénztár helye a megformálandó intézmény keretében. A mostani központosító rendszernek és a jelenlegi állapotoknak hívei nem képzelhetik el, hogy az Országos Pénztár ne

maradjon jövőben is az intézmény legmagasabb és leg-hatalmasabb tényezője. A munkaadóérdekeltség zöme azonban nemcsak fölöslegesnek, de károsnak is tartja az O. P.-t. Ez az érdekeltség úgy képzei a kérdés megoldását, hogy a decentralizált betegpénztárak, mint jeleztük, a saját számlájukra gazdálkodnának és eltöröltetvén az Országos Pénztár, nem lennének kötelesek fölöslegeiket sehová beszállítani, de azok fölött maguk rendelkeznének. Miután azonban a decentralizált pénztárak a maguk erejéből nem lehetnének képesek azokat a munkásjóléti intézményeket (kórházak, szanatóriumok stb.) létesíteni, melyekre föltétlenül szükség van, ezen pénztáraknak a törvényben kötelességükké kellene tenni, hogy országos szövetségbe egyesüljenek és bevételeik bizonyos hányadát a közös intézmények céljaira fordítsák. A Nemzetközi Munkásbiztosítás Egyesületében felvetett azon eszmét, hogy pl. minden munkaadó maga és minden munkása után a helyi pénztáraknál a szövetség által megoldandó közös feladatok céljára hetenkint egy fillért fizessen, nagyon sokan helyeslik, mert így évenként legalább egy millió korona gyűlne össze, amit nem emésztene fel semmiféle drága adminisztráció, amelyből tehát sok üdvöset lehetne alkotni.

A járulékok kérdése egyik legnehezebb része az ügynek és fontos részlete kell, hogy legyen a reformnak is. A jelenlegi és Ausztriában és Németországban is bevett rendszerhez képest a járulék a munkabérhez viszonylik és többféle kategóriába oszlik. Ebből származik a pénztári kezelést legjobban megdrágító munka, mely nehézsé teszi az adminisztrációt és azonfelül különbségeket állít fel a munkások között. Az angol törvény szakított ezzel a rendszerrel s nálunk is behatóan fontolgatják munkaadói körökben, vajjon nem volna-e célszerű, a kezelést megkönnyítő, az adminisztrációt egyszerűsítő

és olcsóbbá tevő egységes járulék rendszerére áttérni. A járulék befizetése tekintetében szintén mind több oldalról tartanak célszerűnek az angol rendszer elfogadását, mely abból áll, hogy a munkaadó a pénztártól e célra készült bélyegjegyeket vásárol, hetenkint levonja a munkás béréből annak járulékát és a saját járulékával kiegészítve, ennek az összegnek megfelelő bélyeget ragaszt a munkás tagsági kártyájára.

Ha esetleg a betegségyezés körüli eljárás egyszerűsítése és olcsóbbá tétele céljából az egységes járulék fizetése behozatnék, ennek természetszerű következménye lenne azoknak a köröknek a felfogása, akik az egységes táppénz mellett foglalnak állást. A táppénznek természetes rendeltetése ezek szerint, hogy a munkás annak segélyével betegsége esetén is fenntarthassa magát; a kontinensen uralkodó azon felfogás, hogy a betegség tartama alatt mindenkit a bérvesztése arányában kell a gyógykezelésen kívül kártalanítani, nagyon messzire vitt szociális liberalizmus, mely határozottan romlására válik az intézménynek. Ez az eszme azonban nálunk eddig nem talált elég visszhangra és bár tudomásunk szerint azt illetékes oldalon is helyeslik, aligha fog a reformnál megvalósulni.

A segélyezésnél igen káros visszahatása van azon eljárásnak, melyhez képest ma a pénztárak kivétel nélkül minden munkást tartoznak betegségi ellátásban részesíteni, akit valamely munkaadó bejelentett, tekintet nélkül arra, hogy az illető után fizettetett-e már valamely járulék vagy nem. Ez a pénztárak vezetőinek felfogása szerint is egyenesen megöli a pénztárakat. Teljesen igazságtalan tényleg, hogy egy biztosítási szervezet messzemenő humanizmusból szolgáltatásokat nyújtson ellenszolgáltatás nélkül. Aki előnyöket akar magának egy intézménnyel szemben biztosítani, kell, hogy előbb

ezekhez a jogot is megszerezze. Ez pedig csakis úgy történhetik, hogy ha a betegellátást ahhoz a feltételhez kötik, hogy az illető betegnek jelentett egyén már bizonyos időn keresztül tagja volt a pénztárnak és érette járulék fizettetett. Ennek a követelménynek a teljesülése elé úgy látszik, egy oldalról se gördül akadály.

A fennebbieken kíséreltük meg vázolni azokat az eltérő eszméket és irányzatokat, melyek a munkásbiztosítási reform minősége körül az érdekelteket foglalkoztatják. Ismételjük: ebben a könyvben állást semmi irányban nem foglalunk. Mindenesetre hangsúlyoznunk kell azonban, hogy a nagyban és egészben tisztázva levő helyzet alapos figyelembevételével alkotandó reform bármilyen legyen is, egytől nem lehet a munkaadóknak semmi körülmények között eltérniök: szabatos biztosítékokat kell a törvényben követelniök abban az irányban, hogy a munkásbiztosítási intézmény szolgáltatásai csakis azok javára szolgáljanak, akiket azok jogosan megilletnek. Vagyis csak a valóban betegek és baleset folytán munkaképtelenné váltak részesíttessenek ellátásban, ezek minél messzebbmenő mértékben, de az intézmény jótékonyágával senki semminemű kibúvóval vagy egyoldalú kedvezményezéssel vissza ne élhessen, amire a mostani állapotokkal szemben kirívóan szükség van. Szabatos rendelkezések volnának követelendők a pénztárak által jelenleg nyújtott azon szolgáltatásokra vonatkozólag is, amelyek körül ma a legtöbb és legdrágább túlzást üzik, amelyek egy, a viszonyokkal nem számoló, az anyagiakkal nem törődő szociális irányzat révén óriási összegeket igényelnek. Értjük a fürdőkbe, szanatóriumokba stb. való küldéseket, az úgynevezett gyógyászati eljárásnak azt a luxuriózus módját, amely lábra kapott.

Egyszóval a munkaadói érdekeltség nem csupán a

saját anyagi érdekét, de talán még nagyobb mértékben magát a munkásbiztosítást is védi akkor, midőn azt követeli, hogy a reform vessen gátat a munkásbiztosítással szemben támasztott igényeknek rettenetes és aránytalan, feltartóztathatlan fokozódása elé, mert lehetetlen fedezetet találni ezen túlzott igények kielégítésére.

* * *

A magyarországi munkásbiztosítás jelene sivár, egyes vonatkozásaiban, különösen az építőiparosok bal-
esetbiztosítása körül egyenesen kétségbeejtő; jövője homályos, bizonytalan. Azt kell óhajtánunk, hogy a háború után ezen a téren is úrrá legyen az az új szellem, melynek feltámadását ma mindenki jósolja. És ha a háború sok mindenre átalakító befolyással lesz a békekötés után, legyen ez az óhajtva várt átalakulás a munkásbiztosításban is ellentéteket elsöprő, szenvedélyeket lecsillapító, a nagy szociális ügyet jelentőségéhez képest érvényre emelő, de egyben a teherviselők vállainak erejével számot vető. Ha ez így következik, azt hisszük, nem végeztünk meddő munkát az eszmék kialakulását elősegíteni kívánó ezen lapok megírásával.